

BRZO ČITANJE

BIBLIOTEKA PRAKTIČNIH KNJIGA

BRZO ČITANJE

Džefri Dadli

Urednik
Dragan Paripović

BEOGRAD
2008

Naslov originala:
Rapid Reading
Jeffrey Duddley

© Copyright na prevod za Srbiju
IP BABUN

Sva prava prevoda za Srbiju zadržava izdavač.

Preveo sa engleskog originala
Dušan Stojanović

Lektura
Ana Bešlić

Treće izdanje
Beograd 2008

ISBN 978-86-83737-11-6

SAĐRŽAJ

Kako da čitate ovu knjigu 7

POGLAVLJA:

1. Zašto da čitamo brže 9
2. Kako se skoncentrisati 20
3. Kako da čitamo brže bez napora 35
4. Ako znate više reči čitaćete brže 44
5. Tehnika jednog reda i tehnika karte 61
6. Tehnika olovke i tehnika dva reda 78
7. Pobedite vreme i shvatite suštinu 94
8. Promena tempa je korisna kao i odmor 108
9. Materijal za vežbanje 126
10. Kako da zapamtite ono što brzo čitate 143

KAKO DA ČITATE OVU KNJIGU

Počnite čitanjem ove i naredne strane. One služe kao uvod u poglavlje koje sledi. Zatim, pređite na prvo poglavlje. Čitajte pažljivo, zaustavljajući se da porazmislite o ključnim mestima i sprovedete preporuke. Nakon toga, uradite test. Svoje odgovore proverite u rešenju. Rešenja svih testova naći ćete na kraju knjige. Potom pređite na sledeće poglavlje. Ponavljajte ovaj postupak do kraja knjige.

Na nekim mestima od vas se zahteva da merite svoje vreme čitanja. Savetujem vam da sledite ova uputstva. Naravno, ako imate štopericu možete je koristiti, međutim dovoljno je da se poslužite običnim satom sa sekundarom.

Kako da odmerite vreme čitanja

1. Zapišite tačno vreme koje će biti kada vam sekundara bude došla na 12.
2. U tom trenutku počnite da čitate.
3. Čim završite sa čitanjem zapišite tačno vreme u minutama i sekundama.
4. Deljenjem broja reči sa proteklom vremenom (u sekundama), a zatim množenjem količnika sa 60 dobijate brzinu čitanja, to jest broj pročitanih reči u minuti. Na primer, pretpostavimo da ste uspeali da pročitate pasus od hiljadu reči za 2 minuta i 20 sekundi. Pretvarajući ovo vreme u sekunde dobijamo 140 sekundi. Nadalje, delimo 1000 sa 140, pa rezultat množimo sa 60 kao što je dole prikazano:

$$1000:140 \times 60 = 429 \text{ (približno)}$$

Dakle, vaša brzina čitanja za ovo poglavlje je 429 reči u minuti.

Na kraju, kada pročitate knjigu, gledajte da ono što ste naučili primenite tokom svog običnog, svakodnevnog čitanja. Bilo da je u pitanju poslovna ili službena prepiska, školski udžbenici, ili laka literatura za opuštanje, principi naučeni u ovim poglavljima dobro će vam poslužiti i pomoći da različita štiva čitate brzo i sa razumevanjem.

Doglavlje I ZAŠTO DA ČITAMO BRŽE?

Ovu knjigu ste uzeli jer želite da čitate brže. Nadate se da ćete u poslu i društvenom životu uopšte iskoristiti prednost brzog čitanja. Ubrzo ću vam otkriti koje su to prednosti, ali mi prvo dopustite da vam kao čitaocima poželim dobrodošlicu. Uzdám se da ćete dati sve od sebe da savladate gradivo.

Svrha knjige je da vam zaista omogući da brže čitate. Želim da vam pomognem da ostvarite zadati cilj. U stvari, nadam se da ćete uvideti, kako budete napredovali kroz poglavlja, da su vaše čitalačke ambicije bile previše skromne, i da možete postići mnogo više od onoga što ste očekivali u prvi mah.

Pre svega, krenimo od toga šta možete da dobijete od ove knjige. Kakve prednosti se stiču veštinom brzog čitanja?

Na koji način pomaže brzo čitanje

1. Brzo čitanje štédi vreme.

To je najočiglednija dobit. Da li, sredinom sedmice, zatičete sebe kako čitate nedeljne novine ili da krajem dana čitate jutarnje novosti? Da li imate vremena za čitanje magazina koji vam se isporučuju svake nedelje ili meseca?

Zahvaljujući brzom čitanju više ne morate stalno da produžavate rok korišćenja knjiga iz biblioteke ili pak da dolazite u iskušenje da ih zadržite preko dozvoljenog roka, pa na kraju još morate da platite i kaznu.

Brzim čitanjem dobijate dodatne sate koje možete posvetiti daljem čitanju ili nečem drugom što vas zanima. Većina nas se žali da nema dovoljno vremena za bavljenje zanimljivim stvarima koje volimo. Ako ste se ikada požalili na ovaj način i (ili) ako imate naviku da dosta čitate, čestitajte sebi, jer ste ovom knjigom pronašli jednostavna sredstva za ubrzanje čitanja.

2. Brzo čitanje vas čini efikasnijim.

Brzo čitanje vas osposobljava da se lakše nosite sa zahtevima savremenog posla. Postati brži čitalac znači biti efikasniji radnik, što utire stazu vašeg napredovanja poslovnim svetom. To se dešava, jer ljudi koji čitaju brže, bolje i razumeju. Oni brže shvataju značenje i implikacije onoga što čitaju. Zbog toga su u stanju da delotvornije iskoriste vreme utrošeno na čitanje, što im donosi samopouzdanje i unapređuje delotvornost u svakom pogledu. Brže čitanje će od vas načiniti vrednijeg službenika.

Brzo čitanje ima posebnu profesionalnu vrednost za one čiji se rad uglavnom sastoji od čitanja: izdavače, istraživačke radnike, studente, kritičare, itd.

3. Manje vremena utrošeno na rutinske stvari automatski donosi više vremena za upravljanje poslovima.

Ako ste poslodavac ili direktor, vezani ste za svakodnevni rad sa gomilom papira. Što brže završite s njima, ostaje vam više vremena da se posvetite suštinskim stvarima upravljanja poslovima. Veštinom brzog čitanja izbegavate da se zaglibite u hrpi pisama, beleški i izveštaja koji predstavljaju neodvojivi deo vaše profesije.

4. Brzo čitanje korisno je i u razonodi.

Vrednost brzog čitanja nije ograničena na posao. Ono uvećava zadovoljstvo u igri i zabavi gde je čitanje neizbežno. Na primer, da li gledate strane filmove? Da li možete dovoljno brzo da pročitate prevod, a da vam to ne odvрати pažnju od dešavanja na ekranu? Da li čitate romane? Više pročitanih romana znači i potpunije korišćenje vaše biblioteke. Ovo su samo dva tipična primera gde brzo čitanje služi na korist kada je u pitanju neka razonoda.

5. Brzo čitanje proširuje vaše vidike.

Ono proširuje horizont vašeg uma zbog toga što vam omogućava da obuhvatite veći opseg raznovrsnih štiva.

6. Brzo čitanje pomaže da delotvornije govorite.

Ono vam omogućava da brže sakupite materijal potreban za zvaničan govor ili razgovor.

7. Brzjim čitanjem lakše ćete položiti ispite.

Ako učite za ispit, uz pomoć brzog čitanja ćete sa lakoćom preći gradivo.

8. Brzo čitanje povećava vaše razumevanje.

Praksa je pokazala da se brzim čitanjem brže i shvata ono što se čita. Utvrđeno je da svaki odrastao čovek normalne inteligencije, koji prelazi manje od 300 reči u minuti, čita sporije no što to bi to bilo normalno u odnosu na njegovu sposobnost razumevanja.

9. Brzo čitanje vas drži u toku događaja.

Omogućava vam da pratite novosti i krajnja dostignuća iz oblasti vašeg interesovanja.

10. Brzo čitanje je mentalno okrepljujuće sredstvo.

Deluje kao opšti mentalni eliksir, obnavlja znanje, uvećava intelekt i drži pod kontrolom vaše mentalne sposobnosti.“

Brzina i shvatanje

„Lagano svarena strana teksta,“ pisao je Mekjuli, „bolja je od tomova žurno pročitanih strana.“ Ako je ovo tačno, zašto sam se onda prihvatio zadatka da vas naučim bržem čitanju?

Mekjuli je živio u ležerno doba, kada se manje čitalo i imalo više vremena za tako što. U veku brzine i napretka u kome živimo efikasnost u najvećoj meri zavisi od brzine čitanja.

U svakom slučaju, nadam se da ću vam pokazati da je brzo čitanje spojivo sa asimilacijom pročitanih. Samo zato što čitamo brže no što Mekjuli misli da je podesno, ne znači da čitamo površno. Naprotiv, cilj nam je da čitamo i brzo i sa razumevanjem.

Čak se ni Mekjuli ne bi dvoumio da prizna da su dve pročitane i apsorbovane strane bolje od jedne, za isto to vreme. To je cilj koji u ovoj

knjizi imate pred sobom. Čitalac se, zapravo, može nadati stoprocentnom ili čak značajnijem povećanju svoje brzine čitanja i razumevanja pročitano.

Ovladavanje predmetom

Želim da izbegnem teškoće na koje se jedan čovek požalio: „Kad god bih čitao brže nego inače, ispustio bih smisao onoga što je autor želeo da saopšti. Pokušavao sam da na sve načine prevaziđem ovaj problem, na primer pamćenjem ključnih odlomaka, i tome slično, ali nije bilo nikakve vajde. Ovo bi se obično završavalo odustajanjem od daljeg izučavanja predmeta, uprkos činjenici da sam na početku bio za njega vrlo zainteresovan.“

Ipak, tačno je da zainteresovanost za temu pomaže da čitate brže. Jedna gospođa-čitalac je rekla: „Čitam velikom brzinom jer je knjiga interesantna. Kada dođem do kraja strane u meni ostaje jasna predstava o onome što sam pročitala.“

Čak i ako, služeći se tehnikom brzog čitanja, naidete na neke teškoće u razumevanju, verovatno će vam biti lakše da savladate neku stranicu iščitavajući je na isti način nekoliko puta brzo, nego jednom polako.

Da sporo čitanje ne znači obavezno i bolje razumevanje, jasno pokazuje sledeća izjava: „Odlučila sam da se latim kursa poslovne korespondencije. Jedna od stvari koje su mi hitno potrebne za učenje je da saznam kako da poboljšam pamćenje i kako da asimiliram nove interesantne predmete. Vrlo sporo čitam, a želela bih i da mogu bolje da razumem suštinu svakog predmeta.“

Mada je čitanje i ponovno iščitavanje uobičajeni način učenja, ono nije i najbolji. Efikasniji način je da pročitate a zatim zatvorite knjigu testirajući sebe na sledeće načine: preslišavajući se o pročitano, razgovarajući o tome sa nekim ko je takođe čitao ili pokušavajući da odgovorite na autorova pitanja. To je metod koji vam preporučujem da usvojite pri upotrebi ove knjige.

Čitanje i starost

Ove reči, nesumnjivo, čitaju mnogi ljudi koji su zašli u drugu polovinu svog života. Možda ih čitaju i oni koji su, po svom mišljenju, duboko zagazili u godine. Ako spadate u ovu kategoriju, verovatno ćete

se zapitati: „Mogu li imati koristi iz ovog treninga uprkos svojim godinama?“

Možemo da vas obradujemo potvrdnim odgovorom. Ovde ne važi nezasluzeno popularna izreka „Starog psa ne možete naučiti novim trikovima.“ Sasvim je moguće da starija osoba nauči novu veštinu kao što je brzo čitanje. Naravno, to će biti malo teže nego za osobu, recimo, srednjih godina. Pored toga, naglašavam da sposobnost za učenje sa godinama opada vrlo lagano, u slučaju da postoji volja za učenjem.

Posledice gledanja TV-a na čitanje

Još jedno pitanje koje iskrsava je: „Koja je svrha učenja ljudi brzom čitanju kada se, usled uticaja TV-a, sve manje i manje čita?“ Ako se manje čita, ljudi onda imaju više vremena da prorade materiju i shodno tome nije im potrebno da uče brzo čitanje.

Ovakvo gledanje počiva na zabludi. Ono podrazumeva pretpostavku koja nije istinita a to je da, zbog velike gledanosti TV-a, ljudi manje čitaju. Izdavači se sa tim ne mogu složiti. Ono što se zapravo dešava je da TV, kod većeg broja ljudi, budi interesovanja za više stvari. Oni su potaknuti da nastave da traže više podataka u knjigama. Ishod svega je da TV, u stvari, podstiče čitanje.

U pismu upućenom „Gardijanu“, bibliotekar iz grada na jugu Engleske, kaže da je u poslednjih deset godina pozajmljivanje knjiga iz biblioteke poraslo za sto posto. Spominje, međutim, značajan podatak, da je povećana tražnja za ozbiljnijom literaturom, a da su samo čitaoci trilera i lake literature oni koji su se zadnjih godina odali gledanju televizora.

O sličnom iskustvu izveštava upravnik mančesterske biblioteke. On nalazi da je otvaranje lokalne TV stanice na severu Engleske pre osam godina pratilo smanjenje broja izdatih knjiga lake literature sa 2.911.000 na 2.615.000, ali je zato broj izdatih knjiga druge literature u toku istog perioda porastao sa 2.460.000 na 3.681.000. Ovo je prokomentarisao: „Odnos porasta broja televizora i manjeg čitanja lakih romana sigurno nije slučajan.“

Ovaj problem je istraživao jedan psiholog poredeći 137 porodica, vlasnika televizora, sa istim brojem porodica koje ga ne poseduju. Obe grupe su dosta slične u pogledu mesta stanovanja i standarda.

Otkrio je, kao što se i moglo očekivati, da se slobodno vreme u kući, u dobroj meri provodi uz TV. Međutim, njegovi podaci ne potvrđuju stanovište da je u domovima sa televizorom čitanje u drugom planu.

On izveštava da: „U poređenju sa slušanjem radija i mnogim drugim zabavama, čitanje se relativno dobro drži u našim TV porodicama.“

Potreba za brzim čitanjem je široko rasprostranjena

Vapaj srca koji sledi dolazi iz Udruženja sekretara iz Odbora za sanitetski menadžment, sa juga Engleske: „Uz stalno rastuću količinu prepiske i objavljenih radova koji prolaze uredima, za običan um je postalo preteško da zadrži sve informacije pohranjene u njega.“

Potreba za brzim čitanjem, radi prolaska kroz brdo prepiske, beleški i dokumenata sa kojim su suočeni prezaposleni administratori, danas je široko rasprostranjena u svim administrativnim krugovima.

Članovi vlade i ministarstva spoljnjih poslova uvežbavaju se brзом čitanju. To je činio i pokojni predsednik Kenedi.

Gospodin Garner, šef odseka za slobodna istraživanja pri Kraljevskom koledžu naprednih tehnologija u Salfordu, u intervjuu za štampu, rekao je: „Težimo podučavanju tehnički već potkovanih i poslovnih ljudi, kao i brzem, efikasnijem čitanju.“ „Mi možemo da,“ dodao je „tokom desetonedeljnog kursa osposobimo čoveka da čita brzinom od 500 reči u minuti.“

„Carborundum Co. Ltd“, „ICI“, „Liland Motors“, i „Joseph Lucas“ spadaju u firme u ovoj zemlji koje ohrabruju ili treniraju svoje administrativno osoblje da brže čita i obavlja papirologiju za kraće vreme.

Vlasnik „Tajmsa“ je izrazio žaljenje što je spor čitalac. Pominjući da neki njegovi prijatelji, više zauzeti od njega, uspevaju da pročitaju tri-četiri knjige nedeljno, on žali što nije uspeo da razvije sposobnost brzog čitanja. Mogao je da pomene i primer drugog bogatog novinskog magnata, Sesila Harmsvorta Kinga, koji je izjavio da čita četiri knjige nedeljno, od kojih su dve na francuskom.

Brzo čitanje je od neprocenjive vrednosti i u svim vojnim službama. U njima je takođe od suštinske važnosti da sav rad sa papirima bude obavljen najvećom brzinom, tako da ne trpe vitalne vojne dužnosti. Vojska opravdano smatra da se narodna odbrana ne srne previše

zadržavati na toaletnim listićima, kako se dokumentacija slikovito naziva u britanskoj armiji.

Ako pogledamo staru štampu videćemo da je još pre više od četrdeset godina na Univerzitetu Mančester, profesor Septimus Lodž, brat ser Olivera, obučavao svoje studente čitanju velikom brzinom. On je svoja načela primenjivao ne samo na engleskom, već i na francuskom, primoravajući studente da prorade francusku gramatiku za četiri nedelje, da bi posle devet nedelja čitali francusku književnost istom brzinom kao da je na engleskom.

Proširenje opsega reči

Jedno od osnovnih načela na koje se brzo čitanje oslanja jeste proširenje opsega reči. Opseg reči je broj reči koje uspemo da obuhvatimo jednim uperenim pogledom. Prema doktoru E. A. Tejloru iz Centra za čitanje i učenje u Njujorku, prosečan čovek fiksiranjem pogleda uspe da obuhvati jednu reč. To znači da on praktično mora da zastane kod svake reči. On čita sporo jer u datom trenutku čita samo jednu reč.

Brzim čitanjem se teži povećanju broja reči obuhvaćenih jednim pogledom. Umesto zastajanja kod svake reči, letimičnim pogledom možemo obuhvatiti frazu ili čitavu rečenicu. Ako proširimo broj obuhvaćenih reči na četiri ili pet, očigledno je da ćemo biti u stanju da uživamo u znatnom povećanju svoje brzine čitanja.

Suštinu je istakao Vilijam Šejl iz Čitalačke laboratorije. „Na kraju krajeva“, podseća on, reči „crveni ambar“ su samo slika crvenog ambara. Ako ovo čitate reč po reč, nećete dobiti ništa više od toga nego da ste je čitali kao frazu. Videćete isto onoliko, koliko prikazuju i dve reči iz fraze. Vi možete da videte i do pet reči u jednoj frazi.“

Pol B. Pejns iz Instituta za čitanje pri Njujorškom univerzitetu čak se pita da li je neophodno čitati svaku reč iz fraze. „Vrstan čitalac,“ tvrdi on, „nikada ne čita svaku reč.“ On čita oko 50 procenata postojećih reči, osim ukoliko nije reč o tehničkom materijalu. Suština čitalačke veštine je sposobnost pronalaženja glavne ideje u pasusu.“

Primititi ključne reči je stvar iskustva i obuke. Ovo je prikazano na primeru same Pejnsove rečenice:

„Vrstan čitalac nikada ne čita svaku reč.“

Ako ne pročitate reci “*nikada ne*”, nećete shvatiti pravi smisao rečenice. S druge strane, razumećete smisao ako propustite dve reči kao što sledi:

“Efikasan čitalac nikada svaku reč.”

Pretpostavimo da ste ipak prešli preko “*nikada ne*”, tako da ste pročitali: “*Efikasan čitalac čita svaku reč.*” U ovom slučaju nećete biti u stanju da shvatite pravi smisao sledeće dve navedene rečenice. Iz narednih rečenica uvidećete da ste propustili ključne reči, ali će vas to ujedno i ohrabriti da stvorite naviku izvlačenja ideja umesto čitanja svake reči.

Ovakvo preskakanje je krajnje racionalno. To je previđanje sa određenom namerom, kako biste brže shvatili suštinu.

Uvodna vežba

A sada je vreme za „krv i znoj.” Morate lagano uvesti sebe u ono što nameravate da postane navika. Krenite malo da vežbate veštinu brzog čitanja. Za početak, ovo ne morate shvatiti previše ozbiljno. Ne morate biti jako revnosni kod dole ponuđenih vežbi.

Sve što treba da uradite jeste da pročitate tekst, ali „dodajte malo gas”. To jest, pročitajte ga malo brže nego što biste to učinili svojim inače laganim tempom.

Svrha ove vežbe je da osetite ukus onoga što dolazi. Vi želite da se oprobate, kako biste stekli uverenje da je ono što ste namerili u vašoj moći. Želite da se obodrite i dokažete sebi da je to lakše no što je to isprva izgledalo.

Jedno upozorenje pre nego što krenete. Ne činite grešku primoravajući sebe, naporom volje, na brže čitanje. Radije pozovite u pomoć snagu mašte. Pošto se latite teksta, pustite maštu da radi u vašu korist. Zamislite kako čitate nešto brže no što ste uobičajili. U svom umu vidite kako završavate s čitanjem, za kraće vreme od onoga koje vam je inače potrebno.

Ako budete ovako radili videćete da vam je znatno manje potrebna snaga volje. Otkrićete da ne morate toliko da se naprežete. Zadatak ste, u svojoj mašti, već obavili i samo još treba da svoju navedete volju u istom pravcu.

Dakle, sedite i počnite sa čitanjem naznačenog teksta. Radi se o novinskom članku o železničkoj nesreći. Upamtite šta vam je činiti. Morate čitati za nijansu brže nego inače, i dok to pokušavate predstavite sebe u mašti kako zadatak ispunjavate s lakoćom.

Spremni? U redu - idemo!

U ŽELEZNIČKOJ NESREĆI POGINULO 187 OSOBA

Sto osamdeset sedam osoba je poginulo kada se praznični voz prepun izletnika juče sudario sa teretnim vozom. Ovo je jedna od najtežih nesreća u istoriji evropske železnice za poslednjih 25 godina. Prilikom sudara je povređeno još pedeset šest osoba.

Do udesa je došlo kada se izletnički voz zaustavio na stanici Sevil-la-Ren. Teretni voz, teško natovaren gvozdеноm rudom, naleteo je otpozadi, pošto je izmakao kontroli na nizbrdici nedaleko od stanice.

Masivna lokomotiva se zarila u zadnje vagone putničkog voza uz strahovit tresak i kompletno ih smrskala. Praktično svi vagoni izletničkog voza su izbačeni iz šina, a nekolicina ih je sabijena u prednje vagone usled siline udara.

Većina nastradalih je bila u drugom delu voza. U zadnja dva vagona nije bilo preživelih, a čak su i u čeonim delovima voza putnici bili žestoko ugruvani i posečeni krhotinama izlomljenog stakla.

Spasioci su teškom mukom po sumraku oslobađali priklještene i povređene i pokrivali tela mrtvih. Oni su brzo stupili u akciju uz pomoć pešadijske čete francuskih vojnika koji su logorovali u obližnjem selu Mezens Malfor.

Putnički voz je izletnike vodio na jednodnevno putovanje od Pariza do šume Montrason, dobro poznatog, predivnog izletišta, često posećivanog od strane Parižana i radnika iz severnih predgrađa prestonice. Voz se upravo zaustavio na stanici Sevil-la-Ren da iskrca nekolicinu putnika koji su se ranije priključili.

U trenutku sudara, mnogi ljudi su stajali na hodniku pa su popadali usled siline udara lokomotive koja je izbacila vagone sa šina. Šef stanice iz Sevila procenjuje da je teretni voz sigurno išao 50 milja na sat kada je udario u zadnje vagone putničkog voza. Drugi očevici nesreće potvrđuju isto i dodaju da je inercijom teretni voz nastavio mnogo jardi napred, lomeći vagone putničkog voza i odbacujući ih sa strane.

„Stajao sam blizu prednjeg dela voza,” kaže Žan Pol Belī, nosač iz Sevila.” Iznenada sam ugledao teretni voz kako se približava odpozadi strmom krivinom. Povikao sam ljudima u vozu, pokušavajući da ih upozorim na opasnost. Ali, niko nije shvatio, osim ljudi na peronu, koji su potrčali da nađu sklonište kada su vagoni iskočili iz šina i poleteli ka njima.”

„Bilo je strašno,” dodaje Madlen Vernuil, jedna od retkih putnika koji su iskočili.“ Krici ranjenih i umirućih bili su srceparajući kada je teretni voz, kako se činilo, jednostavno zbrisao izletnički voz sa pruge, sklanjajući ga sa svog puta kao gomilu šibica. Ceo zadnji deo voza je izgledao uništen.”

Sveštenici, hitno pozvani iz okolnih sela ovog dela Francuske, kretali su se oko olupina izgovarajući molitve i obavljajući poslednje obrede nad umirućim žrtvama. Medicinske sestre iz bolnice „Notr Dam de la Šarite” iz Sevila pomagale su dajući transfuziju krvi teško povređenima, dok su doktori ubrizgavali injekcije protiv bolova ranjenicima koji su ležali prignječeni krhotinama.

Sutradan je istragu okolnosti pod kojim se dogodio udes započela žandarmerija. U međuvremenu, mnogobrojne dobrotorne organizacije iz Francuske sakupljale su pomoć u cilju olakšanja nevolja udesom pogođenim porodicama, a istaknute ličnosti sa radija i televizije pozivale su donatore.

Fusnota na jučerašnji nesrećni slučaj - Šestonedeljna devojčica, je zatečena nezleđena u vagonu koji je iskočio iz šina, iz sredine kompozicije. Njena povređena majka je nađena kako leži pored deteta. I majka i dete bili su zbrinuti u lokalnoj bolnici pre no što su poslali kući u Pariz.

TEST RAZUMEVANJA DOGLAVLJA

Stavite paraf na tvrđenja za koja mislite da odgovaraju onome što ste pročitali u prvom poglavlju:

- 1. Cilj knjige je da vam pomogne da čitate brže.**
- 2. Čitajući brže dobijate sate slobodnog vremena.**
- 3. U poslovnom svetu možete steći unapređenje i bez sposobnosti brzog čitanja.**
- 4. Korist od brzog čitanja je ograničena na posao.**
- 5. Brzo čitanje vam pomaže da položite ispite.**
- 6. Brzi čitaoci mnogo brže shvataju ono što čitaju.**
- 7. Možete čitati ili brzo ili sa razumevanjem, međutim nikako oboje u isto vreme.**
- 8. Biti zainteresovan za ono što se čita ne pomaže pri brzom čitanju.**
- 9. Strana teksta se može bolje savladati ako je više puta pročitano brzo umesto jednom polako.**
- 10. Čitanje i ponovno iščitavanje je i najčešći i najbolji metod učenja.**
- 11. Staroj osobi je moguće da nauči brzo čitanje.**
- 12. Televizija nije imala uticaja na čitanje.**
- 13. Glavni vlasnik Tajmsa je izjavio da žali što je celog života bio spor čitalac**
- 14. Opseg reči je broj reči koje zahvatimo jednim pogledom.**
- 15. Prosečan, odrastao čovek, čita polako zato što u datom trenutku čita samo jednu reč.**

Proverite odgovore u rešenjima na poslednjoj strani knjige.

Doglavljje II

KAKO SE SKONCENTRISATI

Pre no što naučite da brzo čitate, morate znati kako da se skoncentrišete. Ukoliko niste prisutni, nema nikakve koristi ni od brzog ni od sporog čitanja. Razumevanje pročitano zavisi od pažnje koju ste mu posvetili, a bez pažnje, samo brzim čitanjem, ne može se povećati razumevanje.

Na šta mislimo kada govorimo o koncentraciji? Neke nagoveštaje o ovome dobili smo u prethodnom poglavlju. Koncentracija je zapravo održavana pažnja. To znači da treba da prenesete svest u središte nečega. Ovaj postupak usredsređivanja uma na zadatak može se uporediti sa uveličavajućim staklom koje sunčeve zrake dovodi u žižu.

„Pri pravilnoj koncentraciji,” kaže F. S. Perls, „objekat dolazi u prvi plan svesti bez ikakvog napora, sve ostalo iščezava, vreme i okolina prestaju da postoje. Nema nikakve unutrašnje borbe ili protesta protiv koncentracije.”

Ovaj pisac ukazuje na to da se „ovakva koncentracija često može uočiti kod dece, a puno puta i kod odraslih, onda kada su obuzeti nekim interesantnim poslom ili hobijem.” On još dodaje „otuda nije teško shvatiti da je, pošto što se svaki deo ličnosti trenutno usklađuje i podređuje jednom cilju, koncentracija temelj svakog uspeha.”

Kada um odluta

Naravno, u ovoj knjizi tražite osnov za razvoj vaše čitalačke sposobnosti. Suprotno tome je stanje lutanja misli, koje težite da prevaziđete. Ovo stanje je lepo prikazano u sledećem tipičnom primeru.

Mladi student prava se žali na odsutnost duha i manjak koncentracije i priča o svojim snovima u budnom stanju: „Kada bih ugledao lepa kola, odmah bi počeo da maštam o tome kako su moja. Kada bih video lepu kuću, bila bi moja, i tako dalje. Kada bih bio bolestan, uobražavao bih da nisam nikada bolovao. Dok sam išao na fakultet provodio bih, sa knjigom, dnevno najmanje dva sata na mirnom mestu sanjajući otvorenim očima, i nakon toga bivao srećan. I, nikada me ništa nije brinulo.

Napustio sam koledž i našao zaposlenje, ali sam još uvek sanjario o Londonu i studentskom životu. Nije bilo mesta u Londonu koje nisam posetio u mašti. Imao sam mapu Londona i provodio vreme zamišljajući da sam tamo, da moje obrazovanje finansira otac koji je u samo mašti vrlo bogat. Ponekad, dok sam zaista spavao, moje maštarije bi se ostvarivale u snovima. Časkao bih tada u Londonu sa sinovima lordova.”

Pored prikaza ovih uobraženja, nalik pravim snovima koji na psihološkom planu predstavljaju imaginarno zadovoljenje želja, iskustva ovog čoveka pokazuju kontinuitet koji postoji između maštanja i pravih snova.

Ona takođe bacaju i zanimljivo svetlo na psihologiju samog studenta. Posmatrajući misli kako mu prolaze umom dok uzaludno sedi nad knjigom, uočavamo da on svoje maštanje koristi kao način da kompenzuje svoju inferiornost. On se neprestano poredi sa drugim ljudima za koje misli da su uspešniji. Takođe zapažamo, u maštanju o životu u Londonu, ispunjenje njegovih želja. Ove nerealne ideje i zalutale misli ispunjavaju njegov um u toj meri da se može reći da je skoncentrisan uglavnom na njih umesto na knjigu.

Evo još nekih primera misli koje se mogu javiti pri pokušaju da se skoncentrišemo.

„Godinama sam,” kaže jedan drugi mladić, „puno maštao.” „Tikom dana, u trenucima odmora kada mi um nije bio usmeren ni na šta

određeno, zamišljao sam da postizem odlučujući pogodak u važnom fudbalskom meču ili da pobeđujem na atletskom mitingu ili da se obraćam nekom javnom skupu. Svi ovi snovi se tiču ličnog ugleda i želje da budem poštovan. Verujem da se tako nadoknađuje željeno a neostvareno, delić žudnje da se bude u centru pažnje. Ili je to samo pokušaj bekstva iz stvarnog života?”

On sam nudi ispravno tumačenje navike svakodnevnog maštanja. Ono je, kako je mladić i sam ukazao, sredstvo kojim se u mašti kompenzuje neuspeh u stvarnom životu. Kao što reče: „Ovim snovima se nadoknađuje željeno, a neostvareno.”

Njegova dužnost je, ipak, da iskoristi svoje sposobnosti za opšte blagostanje. U svojoj knjizi „Šta bi vam mogao značiti život” doktor Alfred Adler piše: „Čovek, koji je u ljubavnom životu prislan i spreman da mnogostrano saraduje, čiji rad donosi korisna postignuća, i čiji su odnosi sa prijateljima otvoreni i plodonosni.....oseća život kao kreativan zadatak koji nudi mnoge mogućnosti bez neizlečivih poraza. „Na drugom mestu dodaje: „Kada osoba ne uspe da se prilagodi jednom ili više od ukupno tri neumoljiva zahteva života, neka se čuva osećaja poniženosti. „Gore navedeni primer navike sanjarenja o ličnom ugledu vodi ka osećanju poniženosti, jer je maštanje zapravo uteha.

U oba gornja slučaja, njihova bujica misli upućuje na činjenicu da su ovi ljudi zaokupljeni idejom kompenzacije u mašti, jer tako zadovoljavaju neostvarene težnje iz stvarnog sveta. Oni se teše, zbog propuštenih prilika, kulama izgrađenim u carstvu mašte. Možemo opaziti tragove njihove želje za uživanjem u pažnji drugih koji su ih, inače, u stvarnom životu odbijali. Sve ove misli iskrsavaju i ometaju im pažnju čim sednu da čitaju.

Štetne posledice sanjarenja

Ovi slučajevi jasno pokazuju kakve su štetne posledice sanjarenja. Po doktoru Dž. E. Valasu Volinu, ima ih četiri:

- Sanjarenje ohrabruje osobu u nastojanju da pobegne od stvarnosti i izbegne odgovornost.
- Sanjarenje je iluzoran metod kompenzacije frustracija i osećaja inferiornosti.

- Sanjarenje o sebi kao junaku i osvajaču može, u stvarnom životu čoveka dovesti do uobraženosti u odnosima sa drugima.
- Čovekovo rasuđivanje može se toliko pogoršati da više ne bude u stanju da razlikuje maštu od stvarnosti.

Prednosti koncentracije

Nasuprot ovim negativnim posledicama ističemo prednosti koncentracije:

- Ljudi će uživati u vašem društvu ako možete da posvetite pažnju njima samima i stvarima koje ih se tiču.
- Usredsređivanje na ono što drugi govore omogućava vam da postavite prava pitanja ili sročite inteligentne primedbe.
- Sposobnost koncentracije jača čovekovo samopoštovanje i doprinosi boljem mišljenju drugih ljudi o njemu.
- Omogućava nam da izvršimo zadatke postavljene pred nas. Ser Isaka Njutna jednom su pitali kako je došao do svojih velikih otkrića. Odgovorio je: „Neprestano pred sobom imam predmet razmišljanja čekajući da se prvi zraci spoznaje, polako, malo po malo, ne pretvore u jasnu svetlost.“
- Koncentracija povećava tačnost. Ovo je naročito važno za pravilno shvatanje onoga što nameravamo da brzo čitamo.
- Vežbanjem koncentracije možete ne samo da čitate brže, već i da zapamtite pročitano.

Zašto gubimo koncentraciju

Koji su razlozi gubljenja koncentracije? Zašto nam pažnja luta dok pokušavamo da čitamo? Postoje četiri glavna razloga za gubitak koncentracije. To su:

1. *Spoljašnje smetnje.*
2. *Unutrašnje smetnje.*
3. *Gubitak interesa za temu.*
4. *Sukob volje i mašte.*

Prema knjizi Margaret O. Hajd, *Vaš mozak - najmoćniji kompjuter*, skorija istraživanja ukazuju da deo mozga pod nazivom retikularna formacija utiče na koncentraciju. Ona propušta mnoge senzacije koje u datom trenutku dolaze do mozga i izabira onu željenu. Retikularna formacija, kod ljudi koji ne mogu da se koncentrišu, možda ne reaguje odgovarajuće, ali do sadašnjeg trenutka nauka nije razvila metod kontrolisanja ove aktivnosti.

1. Spoljašnje smetnje.

Ovo se može srediti na mnogo načina u zavisnosti od čulnog organa koji prima nadražaj. Po tradiciji, ima pet čula: čulo vida, sluha, mirisa, ukusa i dodira. Prizori koje vidimo sa prozora, buka u sobi, miris kuvane ribe iz kuhinje, ukus soka od voćke koju jedemo, i dodir olovke koju trenutno ne koristimo - svi ovi beznačajni podsticaji, obuzevši neko od naših pet čula, mogu nam poremetiti koncentraciju.

Međutim, po savremenom shvatanju, ovo nisu jedini čulni organi koje posedujemo. Spisak osećaja je proširen te sadrži još:

- Osećaj pritiska
- Osećaj temperature
- Osećaj bola
- Mišićni osećaj
- Osećaj ravnoteže
- Osećaj gladi
- Osećaj žeđi

Ometanje se može dogoditi i putem mišićnog čula. Ono nam skreće pažnju na težinu knjige u ruci ili na uspravno držanje tela pri sedenju. Postajemo svesni uznemirenja koje se javlja od pozicije našeg tela u prostoru. Ukoliko je stolica neudobna, a naši udovi sputani nelagodnim položajem, osećaj ravnoteže nam na to skreće pažnju.

Glad i žeđ su, takođe, „spoljašnji činioci smetnje“ u našim nastojanjima da se usredsredimo. Gore navedeno značenje reči razlikujemo od uznemiravanja koja dolaze iz uma. Ona će biti razmatrana u narednom pasusu.

2. Unutrašnje smetnje.

One su izvor poremećaja koji izrastaju iz uma kao nešto sasvim različito od spoljašnjih prizora i zvukova. Unutrašnje smetnje su uglavnom dvojake. Neke karakteristike prve vrste, sanjarenja, već su date. Druga vrsta je emocionalni konflikt. Emocije poput zabrinutosti, straha, tuge, ljubomore i slično, stvaraju sukob unutar uma i ometaju sposobnost učenja. One su, u biti, izvor najvećih smetnji.

Na ovom mestu postajemo svesni činjenice da se ne možemo skoncentrisati na više od jedne stvari u isto vreme. Dok smo zaokupljeni brigom ili tugom ili nekom drugom uznemiravajućom emocijom, ne možemo kako valja usmeriti pažnju na gradivo o brzom čitanju.

Japanac, gospodin Tameo Kadžijama tvrdi da je u stanju da se skoncentriše na više od jedne stvari u isto vreme. On kaže da to izvodi svojom sposobnošću da čita ili piše naopačke i unazad, da vodi razgovor, i vadi kubni koren iz brojeva, sve u isto vreme.

Možda mislite da je to izvanredan uspeh. I jeste, zaista - ali on se ne kosi sa zakonom pažnje, koji govori o načelu „jednousmerenog“ uma. Zaista ne, jer ono što se dešava u slučaju gospodina Kadžijame jeste da njegova pažnja naizmenično hitro skače sa zadatka na zadatak. Uz dovoljno dugu obuku svaka normalno inteligentna osoba bi verovatno izvršila isti podvig naizmenične pažnje - naravno ukoliko bi to smatrala vrednim truda.

Jedan autobuski kondukter priča: „Pre nekoliko meseci primetio sam da postajem odsutan duhom, a od skora ovo se pojačalo do neprijatnog stepena, toliko da sam neprestano zaboravljao i gubio svoje stvari unaokolo. Rasejanost me je nedavno nagnala da napravim najneprijatniju grešku, koja me je umalo stajala obraza, a koju sam počinio nesvesno. Pre par dana jedan me je putnik upitao za cenu karte do izvesnog mesta. Rekoh da staje 90 penija, koliko je i platio, ali sam mu greškom izdao kartu od 9 penija. Ovo se otkrilo kada je u autobus ušao inspektor radi provere.“

Ovo iskustvo pokazuje koliko pamćenje zavisi od pažnje, koja opet zavisi od nesputanosti smetnjama. Da bismo efikasno izvršili zadatak ili nešto ispravno zapamtili, moramo za to uložiti određeni trud. Ovaj čovek je bio odsutan duhom, jer nije mario za svoj posao. Razlog zbog kojeg mu je pažnja bila ometena, uočava se u sledećem opažanju: